

ปัญหาการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial Design)

ตามกฎหมายสิทธิบัตร¹

กรพงศ์ ชินโน²

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในการให้คุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial Design) ตามกฎหมายสิทธิบัตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial Design) ตามระบบกฎหมายสิทธิบัตร ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจถึงแนวความคิดและทฤษฎีในการให้ความคุ้มครองการออกแบบทางอุตสาหกรรม (Industrial design) ซึ่งมุ่งเน้นที่จะให้ความคุ้มครองและตอบแทนผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้มีการลงทุนและลงแรงเพื่อสร้างสรรค์การออกแบบผลิตภัณฑ์ออกมา แต่ด้วยเหตุที่การประกอบธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภาครัฐกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเล็กที่จะปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยนำผลิตภัณฑ์รุ่นที่มีอยู่เดิมนำมาออกแบบปรับเปลี่ยนรูปทรงหรือรูปร่างเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ หรือเพิ่มลดรายละเอียด เพื่อเป็นการปรับโฉมใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ (Minor change) เพื่อเป็นควบคุมต้นทุนการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่ให้สูงเกินไป ซึ่งการการปรับโฉมใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ (Minor change) ผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ย่อมต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และการลงทุนในต่อ ยอดพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และย่อมประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์จากการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น โดยในประเทศไทยมีการกำหนดให้คุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองการประกอบธุรกิจของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามบริบทของประเทศไทยที่มีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมาก จึงควรพิจารณาว่าพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 สามารถที่จะพิจารณาให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) อย่างไร โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ยังไม่มีครอบคลุมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) สามารถวิเคราะห์โดยสรุปได้ดังนี้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial Design) ตามกฎหมายสิทธิบัตร โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิทิตและคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. ปัญหาประการแรก เป็นเรื่องการกำหนดคำนิยามของแบบผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ว่าถ้อยคำของคำนิยามของแบบผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 3 ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 มีความครอบคลุมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เพียงใด และสามารถนำมาพิจารณาให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) อย่างไร เมื่อพิจารณาคำนิยามของแบบผลิตภัณฑ์ ตามมาตรา 3 ที่หมายความว่า รูปร่างของผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ จะแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ ที่กฎหมายมุ่งจะให้ความคุ้มครองแก่รูปร่างของผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อประดับตกแต่งและสร้างความสวยงามให้แก่ผลิตภัณฑ์ในลักษณะที่เป็นรูปร่างโดยรวมทั้งหมด ตามที่ขึ้นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เอาไว้ โดยจะยังไม่รวมถึงการขึ้นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ระบุลักษณะรูปร่างของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดแต่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์เท่านั้นตามการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวทางในการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน ภาคธุรกิจมีแนวโน้มที่จะเลือกปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์โดย การปรับโฉมใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ (Minor change) และมาทำตลาดขายแก่ผู้บริโภค ซึ่งผู้ประกอบการย่อมต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และการลงทุนในต่อยอดพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของตน และย่อมประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์จากการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ดังกล่าว

ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม และความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือความตกลงทริปส์ ต่างไม่ได้ระบุถึงหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เอาไว้ เพียงแต่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum standards) ในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเอาไว้เท่านั้น ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย Design Act (Act No. 125 of April 13, 1959) โดยกำหนดเพิ่มนิยามของการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design) ให้หมายความรวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ (including a part of an article) เพื่อกำหนดให้คุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เอาไว้ ตามมาตรา 2 (1) แห่ง Design Act (Act No. 125) โดยมีเหตุผลและแนวคิดว่าการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมดตามแนวทางการคุ้มครองแบบเดิมนั้น หากมีกรณีที่มีการลอกเลียนหรือเลียนแบบผลิตภัณฑ์เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ แต่ในลักษณะโดยรวมของผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างกัน กรณีดังกล่าว อาจไม่เป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมาย ทั้งที่ในความเป็นจริง ได้มีการลอกเลียนหรือเลียนแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นจริง และควรจะพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมาย จึงมีแนวความคิดที่จะให้มีการจดทะเบียนคุ้มครองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมแก่เจ้าของสิทธิ

ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงเห็นว่าการให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานแก่ผู้ที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในการประกอบธุรกิจยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์มากขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอทางแก้ไขในประเด็นดังกล่าว คือ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ในมาตรา 3 ส่วนคำนิยามของคำว่าแบบผลิตภัณฑ์ ให้หมายความว่า “รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมได้” เพื่อเป็นการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เช่นเดียวกับนานาประเทศ สร้างความสมดุลและสอดคล้องแก่ระบบกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้กฎหมายมีความเป็นพลวัต สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เกิดขึ้น และสามารถนำมาใช้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

2. ปัญหาประการที่สอง เป็นเรื่องวิธีการยื่นคำขอและการระบุภาพแสดงการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ปัญหาที่ว่าวิธีการยื่นคำขอและการระบุภาพแสดงการออกแบบผลิตภัณฑ์จะนำมาใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เพื่อขอรับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไร หากพิจารณาตามวิธีการยื่นคำขอและการระบุภาพแสดงการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ในมาตรา 59 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ.2542) กำหนดให้เรื่องการยื่นคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวิธีการระบุภาพแสดงการออกแบบผลิตภัณฑ์ในลักษณะทั้งหมด (Whole product) เอาไว้ดังกล่าวหากมีการนำการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) มายื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ อาจก่อให้เกิดประเด็นปัญหาเป็น 2 กรณีย่อย ดังนี้

2.1 ประเด็นย่อยประการแรก หากมีการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) โดยระบุภาพแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (whole product) และมีการระบุส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์เพื่อขอรับความคุ้มครองในส่วนนั้นในคำขอเดียว เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 และข้อ 19 ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ.2542) กำหนดให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยระบุภาพแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (whole product) ยังไม่ได้กำหนดวิธีการในการระบุภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เอาไว้ การยื่นความคุ้มครองในลักษณะดังกล่าว จะพิจารณาจากรูปภาพที่แสดงการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์เดียวนั้น ไม่ได้พิจารณาเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) แต่อย่างใด ทำให้วิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 โดยเมื่อพิจารณาจาก Design Act (Act No. 125) และ ข้อ 71.2.1-71.2.2 ในแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Examination Guideline for Design) ออกโดยสำนักงานสิทธิบัตรแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการแสดงรูปภาพของการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน

(Partial design) โดยแบ่งองค์ประกอบของรูปภาพออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ที่จะขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งก็คือการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) โดยจะต้องระบุโดยใช้เส้นทึบ (solid line) และส่วนที่สองคือ ส่วนอื่นๆ (any other part) ซึ่งก็คือ ส่วนประกอบอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบโดยรวมของแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (whole product) โดยจะต้องระบุโดยใช้เส้นปะ (broken line) เพื่อระบุความแตกต่างระหว่างส่วนที่เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ที่จะขอรับความคุ้มครองและส่วนอื่นๆ ที่เป็นของแบบผลิตภัณฑ์ที่จะไม่ได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 ยังไม่ได้กำหนดให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) จึงยังไม่มีกำหนดแบบฟอร์มของคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เอาไว้โดยเฉพาะ

2.2 ประเด็นย่อยประการที่สอง หากมีการยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) โดยระบุเฉพาะภาพแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เท่านั้น จะทำให้เกิดปัญหาสำหรับการแสดงภาพของแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ที่จะต้องมีภาพแสดงผลิตภัณฑ์ในส่วนที่เป็นส่วนที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (Whole product) กับแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ในจุดเชื่อมต่องดกลาง สำหรับการใช้นิยามการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามปกติจะไม่สามารถมองเห็นส่วนดังกล่าวได้ด้วยสายตา ก่อให้เกิดปัญหาว่าในส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มองเห็นด้วยสายตาในขณะใช้งานนั้น ไม่ควรระบุลงในภาพแสดงผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เพราะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์การบัญญัติกฎหมายในการให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ให้ความคุ้มครองแก่แบบผลิตภัณฑ์ที่มีความประทับใจในสุนทรียภาพซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมได้

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงฉบับที่ 21 (พ.ศ.2542) โดยเพิ่มวิธีการสำหรับการระบุภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ กรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) โดยการใช้แนวทางตาม Design Act (Act No. 125) และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Examination Guideline for Design) ของประเทศญี่ปุ่น ที่ให้ใช้เส้นทึบ (solid line) สำหรับส่วนที่เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) และเส้นปะ (broken line) สำหรับส่วนประกอบอื่นๆ ของแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบโดยรวม ในการแสดงส่วนที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองและส่วนที่เป็นส่วนประกอบอื่นๆ

3. ปัญหาประการสุดท้าย คือ การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นเงื่อนไขสำหรับการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 นั้น จะใช้พิจารณากับการขอรับสิทธิบัตรออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) อย่างไร อาจก่อให้เกิดประเด็นปัญหาเป็น 2 กรณีย่อย ดังนี้

3.1 ประเด็นย่อยประการแรก คือ เรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาความใหม่ (novelty) ของแบบผลิตภัณฑ์ตามมาตรา 56 ประกอบมาตรา 57 (4) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับ

การพิจารณาความใหม่ของแบบผลิตภัณฑ์เอาไว้ กล่าวคือ แบบผลิตภัณฑ์ที่จะพิจารณาว่ามีความใหม่และขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้นั้น จะต้องเป็นแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วจนเห็นได้ว่าเป็นการลอกเลียนแบบ จากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความใหม่ที่กำหนดเอาไว้ในกฎหมาย หากเกิดกรณีที่แบบผลิตภัณฑ์หนึ่ง ได้ทำการลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งเพียงส่วนเดียวให้เหมือนหรือคล้ายกับส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม แต่ได้ทำการปรับปรุงส่วนอื่นของแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างจากแบบผลิตภัณฑ์ที่ถูกลอกเลียนมานั้น ให้แตกต่างจากเดิมอย่างชัดเจน อาจถูกพิจารณาว่ามีความใหม่และสามารถขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เดิม หากมีผู้ใดลอกเลียนหรือนำการออกแบบเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับสิทธิบัตรไว้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ทางกฎหมายและแนวคิดทฤษฎีในการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็ไม่มีแนวความคิดทฤษฎีใดสนับสนุนการนำเอาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายแล้วมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ดังนั้น พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เพื่อให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ได้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่เจ้าของสิทธิที่ได้ทำการออกแบบส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์

3.2 ประเด็นย่อยประการที่สอง คือ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรม กล่าวคือ มาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กำหนดวัตถุประสงค์ของการออกแบบผลิตภัณฑ์ว่าจะต้องเป็นการออกแบบเพื่อใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ที่การขอรับความคุ้มครองจะมีทั้งส่วนที่จะขอรับความคุ้มครองเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน และส่วนประกอบอื่นๆ ของการออกแบบผลิตภัณฑ์ การนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมมาพิจารณานั้น อาจไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) ได้ เพราะการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วนนั้น จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางอุตสาหกรรมได้ ก็ต้องอาศัยแบบผลิตภัณฑ์หลักที่เป็นส่วนหลักของผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางอุตสาหกรรม หากนำหลักเกณฑ์การพิจารณาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมตามกฎหมายของประเทศไทย มาบังคับใช้กับการขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) การออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) อาจไม่เข้าหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอว่า กฎหมายสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายของประเทศไทยจะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการพิจารณาการประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมสำหรับการให้ความคุ้มครองแก่การออกแบบ

ผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) เนื่องจากด้วยลักษณะของการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วน (Partial design) นั้น ไม่สามารถนำมาใช้ประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมโดยปราศจากการออกแบบผลิตภัณฑ์หลักได้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

จักรกฤษณ์ ควรพจน์. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2559.

_____. กฎหมายสิทธิบัตร แนวความคิดและบทวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2556.

ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553.

วิทยานิพนธ์

ขวัญเรือน เพบขุนทด. “ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า.” วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

จารุวรรณ แจ่มสว่าง. “วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความตกลงทริปส์และกฎหมายสิทธิบัตรในเรื่อง มาตรการการบังคับใช้สิทธิของกฎหมายไทยกับความตกลงทริปส์.” วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2551.

พัทธนันท์ ตั้งศรีทรัพย์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองงานออกแบบผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์และ สิทธิบัตร.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.

สิทธิชัย สุวรรณผลพ. “การคุ้มครองงานออกแบบอุตสาหกรรมตามกฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร: ศึกษา เฉพาะกรณีงานออกแบบแฟชั่นเสื้อผ้า.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.

สารนิพนธ์

ศิริมนต์ พงศ์นิรันดร์. “ปัญหาการคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถงานได้ (function) ในประเทศไทย,” สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

Japan Design Act (Act No. 125 of April 13, 1959)

เอกสารภาษาอังกฤษ

Budi Suratno, **Industrial Design Protection in Indonesia: A Comparative Study of the Law on**

Industrial Design Protection between Japan and Indonesia, WIPO FUND-IN-TRUST/JAPAN
RESEARCH FELLOWSHIP PROGRAM

Sharifa Sayma Rahman, “Industrial Design in Different Jurisdictions: A Comparison of Laws,” ASA

University Bangladesh **Journal of Intellectual Property Rights** Vol 19, May 2014.

Yoichiro Yamaguchi, “Japanese Design Law and Practice,” **University of Baltimore Law Review** Vol.

19, Iss. 1 Winter 1990.

ข้อมูลเครือข่ายสากล (World Wide Web) ภาษาอังกฤษ

Japan Patent Office. **Design Act** [Online], Available URL: [http:](http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=44&vm=04&re=02)

www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=44&vm=04&re=02, 2019 February, 12.

Japan Patent Office. **Examination Guideline for Design** [Online], Available URL: [http:](http://www.jpo.go.jp/tetuzuki_e/t_tokkyo_e/design_es.htm)

www.jpo.go.jp/tetuzuki_e/t_tokkyo_e/design_es.htm, 2019 February, 12.

World Intellectual Property Organization. **Industrial Designs** [Online], Available URL: [http:](http://www.wipolex.wipo.int/en/legislation/details/18178)

www.wipolex.wipo.int/en/legislation/details/18178, 2019 February, 10.

World Intellectual Property Organization. **Japan Design Act (Act No. 125 of April 13, 1959, as**

amended up to Act No. 33 of May 30, 2018) [Online], Available URL:

<https://www.wipo.int/designs/en/>, 2019 February, 10.

World Intellectual Property Organization. **Treaties and Contracting Parties** [Online], Available URL:

https://www.wipo.int/treaties/en/remarks.jsp?cnty_id=254C February, 13.